

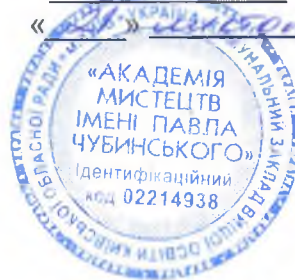
Комунальний заклад вищої освіти
Київської обласної ради
«Академія мистецтв імені Павла Чубинського»
Кафедра «Мистецтво співу»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з навчальної роботи

 Сергєєнко О.М.

«» 2019 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
СПЕЦІАЛЬНИЙ КЛАС. СОЛЬНИЙ СПІВ
(академічний)

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Галузь знань	02 «Культура і мистецтво»
Спеціальність	025 «Музичне мистецтво»
Освітньо-професійна програма	«Спів (академічний, народний)»
Статус дисципліни	Обов'язкова

Робоча програма навчальної дисципліни **«Спеціальний клас. Сольний спів (академічний)»** для здобувачів вищої освіти на базі освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста (120 кредитів ECTS, термін навчання 1 р. 10 м.), галузі знань **02 «Культура і мистецтво»**, спеціальності **025 «Музичне мистецтво»**, освітньо-професійної програми **«Спів (академічний, народний)»**.

Розробники: Кочерга А. І. – народний артист України, народний артист СРСр, професор, викладач вищої кваліфікаційної категорії;

Матюшенко В. В. – заслужена артистка України, викладач;

Матусевич І. О. – викладач-методист, викладач вищої кваліфікаційної категорії;

Бойко І. М. – голова ПЦК «Мистецтво співу», старший викладач, викладач вищої кваліфікаційної категорії.

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри «Мистецтво співу»

протокол № 3 від «2» листопада 2019 р.

Завідувач кафедри **Кочерга А.І.**

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ECTS – 14	Рік підготовки: 1 - й; 2 - й.	
Загальна кількість годин – 420	420	420
Кількість модулів – 4 Змістових модулів – 8	Семестр:	
Для денної форми навчання. Аудиторних тижневих годин: 1-й семестр – 16 x 4 години; 2-й семестр – 21 x 4 години; 3-й семестр – 16 x 3 години; 4-й семестр – 18 x 3 години. Самостійної роботи студента – 170 годин. Для заочної форми навчання аудиторних годин: 1-й семестр – 22 години; 2-й семестр – 22 години; 3-й семестр – 16 годин; 4-й семестр – 15 годин. Самостійної роботи студента – 345 годин.	1- й; 2 - й; 3 - й; 4 - й.	1 - й; 2 - й; 3 - й; 4 - й.
	Лекції:	
	-	-
	Індивідуальні:	
	250	75
Вид підсумкового контролю: сольний виступ.	Лабораторні:	
	-	-
Форма підсумкового контролю: 1-й семестр – залік; 2-й семестр – іспит; 3-й семестр – залік; 4-й семестр – іспит. Державний іспит.	Самостійна робота:	
	170	345

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни: розвинути голос студента, надати йому якостей, необхідних для професійної виконавської роботи. Виховати академічного співака - артиста-вокаліста з концертним репертуаром, високою вокально-виконавською культурою, який добре орієнтується в питаннях вокальної техніки, володіє методикою постановки голосу, в змозі надати педагогічну допомогу і продемонструвати необхідні вокальні прийоми.

Предмет навчальної дисципліни – сольний академічний спів (практичне засвоєння комплексу вокально-технічних навичок, опанування репертуаром, виконавською майстерністю).

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни «Спеціальний клас. Сольний спів (академічний)» сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

Здатність до спілкування державною мовою як усно, так і письмово (ЗК 1).

Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності (ЗК 2).

Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу (ЗК 3).

Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми (ЗК 4).

Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел (ЗК 5).

Навички міжособистісної взаємодії (ЗК 6).

Здатність бути критичним і самокритичним (ЗК 7).

Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях (ЗК 8).

Здатність вчитися і оволодівати сучасним знаннями (ЗК 9).

Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконаних робіт (ЗК 11).

Здатність працювати автономно (ЗК 12).

Здатність виявляти ініціативу та підприємливість (ЗК 13).

Здатність генерувати нові ідеї (креативність) (ЗК 15).

Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства (ЗК 17).

Здатність демонструвати достатньо високий рівень виконавської майстерності (ФК 1).

Здатність створювати та реалізовувати власні художні концепції у виконавській діяльності (ФК 2).

Здатність усвідомлювати художньо-естетичну природу музичного мистецтва (ФК 3).

Здатність усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності між теорією та практикою музичного мистецтва (ФК 4).

Здатність використовувати знання про основні закономірності й сучасні досягнення у теорії, історії та методології музичного мистецтва (ФК 5).

Здатність використовувати професійні знання та навички в процесі творчої діяльності (ФК 6).

Здатність здійснювати основні шляхи інтерпретації художнього образу (ФК 9).

Здатність оперувати професійною термінологією (ФК 11).

Здатність збирати, аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її в процесі практичної діяльності (ФК 12).

Здатність використовувати широкий спектр міждисциплінарних зв'язків (ФК 13).

Здатність застосовувати традиційні і альтернативні інноваційні технології музикознавчої, виконавської, диригентської, педагогічної діяльності (ФК 17).

Здатність свідомо поєднувати інновації з усталеними вітчизняними та світовими традиціями у виконавстві, музикознавстві та музичній педагогіці (ФК 18).

Завдання дисципліни: засвоєння студентами практичних навичок академічного співу; вивчення теоретичних основ постановки академічного голосу; оволодіння прийомами вокальної техніки; опанування методиками викладання основ академічного сольного співу; вдосконалення виконавської майстерності; виховання музичного смаку, виконавської культури; розвиток вокального слуху та природних голосових даних, знайомство з творчістю видатних виконавців.

3. Передумови для вивчення навчальної дисципліни

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «Спеціальний клас. Сольний спів (академічний)» є паралельне вивчення таких навчальних дисциплін (НД) освітньої програми (ОП):

ОК 8. Історія вокального мистецтва.

ОК 9. Загальне фортепіано.

ОК 10. Концертмейстерський клас та мистецтво акомпанементу.

ОК 11. Охорона та гігієна голосу.

ОК 14. Теорія музики.

ОК 15. Сольфеджіо.

ОК 21. Майстерність актора.

ОК 25. Історія музики.

ВБ 2. Культурологія / Історія мистецтв.

ВБ 7. Грим, візаж / Сценічний імідж.

ВБ 8. Музичний фольклор / Розшифровка народних пісень.

ВБ 10. Літургіка / Історія літургійного співу.

ВБ 11. Сучасні музичні стилі.

ВБ 14. Клас народного ансамблю.

Очікувані результати навчання

Відповідно до освітньої програми «Спів (академічний, народний)» вивчення навчальної дисципліни «Спеціальний клас. Сольний спів (академічний)» забезпечує досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Демонструвати артистизм, виконавську культуру та технічну майстерність володіння голосом на належному фаховому рівні під	ПРН 1

час виконавської діяльності.	
Володіти методами та навичками ансамблевого співу, репетиційної роботи та концертних виступів.	ПРН 2
Демонструвати різні методики удосконалення виконавської діяльності.	ПРН 3
Аналізувати музичні твори з відокремленням їх належності до певної доби, стилю, жанру, особливостей драматургії, форми та художнього змісту.	ПРН 4
Відтворювати драматургічну концепцію музичного твору, створювати його художню інтерпретацію.	ПРН 5
Демонструвати володіння музично-аналітичними навичками в процесі створення виконавських інтерпретацій.	ПРН 8
Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.	ПРН 12
Вміти здійснювати педагогічну діяльність.	ПРН 13
Використовувати на професійному рівні методи та прийоми викладання вокалу	ПРН 14

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «Спеціальний клас. Сольний спів (академічний)»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
Демонструвати артистизм, виконавську культуру та технічну майстерність володіння голосом на належному фаховому рівні під час виконавської діяльності.	ПРН 1
Володіти методами та навичками ансамблевого співу, репетиційної роботи та концертних виступів.	ПРН 2
Демонструвати різні методики удосконалення виконавської діяльності.	ПРН 3
Аналізувати музичні твори з відокремленням їх належності до певної доби, стилю, жанру, особливостей драматургії, форми та художнього змісту.	ПРН 4
Відтворювати драматургічну концепцію музичного твору, створювати його художню інтерпретацію.	ПРН 5
Демонструвати володіння музично-аналітичними навичками в процесі створення виконавських інтерпретацій.	ПРН 8
Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.	ПРН 12
Вміти здійснювати педагогічну діяльність.	ПРН 13
Використовувати на професійному рівні методи та прийоми викладання вокалу	ПРН 14

4. Після опанування навчальної дисципліни «Спеціальний клас. Сольний спів (академічний)» студенти повинні:

знати:

- теоретичні основи академічного сольного співу;
- процес звукоутворення у академічних голосів;
- методи та прийоми вироблення вірних співацьких навичок;
- процес вокально-дихальної опори звуку;
- резонатори голосу;
- атаки звуку та їх застосування;
- як працювати над усуненням голосових недоліків;
- етапи роботи над вокальними творами;
- принципи підбору репертуару для виконання та його опрацювання;
- комплекс вправ для розвитку власного голосу;
- власний концертний репертуар;
- вокальну та музичну термінологію;
- критерії виміру вокальної культури.

Вміти:

- володіти вокально-технічними навичками академічного співу, та вокальною технікою як засобом художньої виразності;
- користуватись здобутими вокально-технічними навичками у виконавській діяльності;
- користуватись вокально-дихальною опорою звуку;
- оцінювати власне виконання вокального твору;
- розкрити ідейно-художній зміст вокального твору, його характер;
- продемонструвати інтерпретацію твору, артистизм, музичне мислення;
- самостійно працювати над вдосконаленням вокально-технічних навичок, вокальними творами та готуватись до публічного виступу;
- враховувати індивідуальні особливості виконавця при підборі учбового та концертного репертуару;
- творчо використовувати набуті знання в практичній діяльності.

Володіти навичками soft skills:

- навички самоорганізації;
- презентаційні навички;
- здатність оволодівати сучасною інформацією;
- навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

5. Засоби діагностики та критерії оцінювання результатів навчання.

5. 1. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є:

- опитування;
- сольний виступ (спів);
- перевірка робочого зошиту;
- залік;
- іспит.

5. 2. Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми контролю знань студентів:

- поточний;
- підсумковий модульний;
- семестровий підсумковий (залік, іспит).

Оцінювання знань студентів здійснюється за 100 – бальною шкалою та шкалою ECTS – А (90 - 100), В (82 - 89), С (75 - 81), D (64 - 74), Е (60 - 63), Fx (35 - 59), F (1 - 34). Кредитно-модульна система з переведенням в національну (чотирибальна: 5 – «відмінно», 4 - «добре», 3 - «задовільно», 2 – «незадовільно»).

Поточний контроль здійснюється на кожному аудиторному індивідуальному занятті. Оцінюється рівень виконання завдань аудиторної роботи та самостійної підготовки (вивчення теоретичного матеріалу та його практичне засвоєння і відпрацювання на розспівках, вправах, вокалізах, під час роботи над вокальними творами), опрацювання літератури, відвідування концертів, слухання відомих виконавців та аналізування їх виступів. Також враховується активність роботи студента на уроці, його здатність реагувати на зауваження викладача і виправляти помилки. Перевіряється ведення робочого зошиту і конспект теоретичного змісту тем.

Критерії поточного оцінювання знань студентів

За темою:	Критерії оцінювання
Модуль 1; 2; 3; 4	

5	<p>Виконує завдання аудиторної та самостійної роботи в повному обсязі та без помилок. Бере активну участь в роботі на уроці, виправляє помилки і швидко засвоює вокальні навички.</p> <p>Відвідує концерти, вистави, вміє зробити аналіз. Опрацьовує обов'язкову та додаткову літературу Систематично веде робочий зошит. Конспект в повному обсязі.</p>
4	<p>Виконує завдання аудиторної та самостійної роботи в повному обсязі. Активно реагує на зауваження викладача під час виконання практичних завдань. Достатньо повно володіє навчальним матеріалом тем, пов'язує його з співом, робить несуттєві неточності. Опрацьовує обов'язкову літературу. Практичні завдання виконує з незначними помилками. Достатній рівень засвоєння вокальних навичок.</p> <p>Конспект у повному обсязі.</p>
3	<p>Виконує завдання аудиторної та самостійної роботи не в повному обсязі. В цілому володіє навчальним матеріалом, викладає його основний зміст, пов'язує з виконанням практичних завдань, але у відповідях робить помилки. Практичні завдання виконує на задовільному рівні. Задовільний рівень засвоєння вокальних навичок.</p> <p>В зошиті відсутня частина конспекту.</p>
2	<p>Виконує завдання аудиторної та самостійної роботи фрагментарно, зі значною кількістю помилок. Поверхово та фрагментарно ознайомлений з теоретичним матеріалом теми, але не може пов'язати його з виконанням практичних завдань. Реагує на зауваження викладача, але засвоює вокальні навички занадто повільно. Слабкий рівень опанування вокальними навичками.</p> <p>Конспектування фрагментарне.</p>
1	<p>Частково володіє навчальним матеріалом тем, але погано в ньому орієнтується. У відповідях на запитання не в змозі викласти зміст більшості питань теми, допускає значну кількість суттєвих помилок. Не може пов'язати теоретичний матеріал з практичною роботою на уроці та при виконанні завдань самостійної роботи.</p> <p>Практичні завдання виконує фрагментарно з великою кількістю помилок. Поганий рівень опанування вокальними навичками.</p> <p>Конспектування фрагментарне.</p> <p>Для одержання кредиту потрібне доопрацювання.</p>
0	<p>Не володіє навчальним матеріалом, не в змозі відповісти на теоретичні питання, не виконує практичні завдання. не засвоює вокально-технічні навички.</p> <p>Відсутній робочий зошит з дисципліни, або в ньому відсутні записи.</p> <p>Необхідне повторне вивчення дисципліни.</p>

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти
Денна та заочна форми навчання

Модуль 1											
	Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2			Разом за темами	Робочий зошит	Залік	Всього
	T 1	T 2	T 3	T 4	T 5	T 6	T 7				
Аудиторні індивідуальні заняття	3	3	3	3	3	3	3	21	10	50	
Самостійна робота студента	2	2	2	2	2	2	2	14	5		
Сума балів								35			100

Модуль 2											
	Змістовий модуль 3				Змістовий модуль 4		Разом за темами	Робочий зошит	Іспит	Всього	
	T 8	T 9	T 10	T 11	T 12	T 13					
Аудиторні індивідуальні заняття	3	3	3	3	3	3	18	10	50		
Самостійна робота студента	2	2	2	2	2	2	12	10			
Сума балів							30			100	

Модуль 3							
	Змістовий модуль 5	Змістовий модуль 6		Разом за темами	Робочий зошит	Залік	Всього
	T 14	T 15	T 16				
Аудиторні індивідуальні заняття	5	5	5	15	10	50	
Самостійна робота студента	5	5	5	15	10		
Сума балів				30			100

Модуль 4								
	Змістовий модуль 7		Змістовий модуль 8					
	T 17	T 18	T 19	T 20	Разом за темами	Робочий зошит	Іспит	Всього
Аудиторні індивідуальні заняття	5	5	5	5	20	5	50	
Самостійна робота студента	5	5	5	5	20	5		
Сума балів					40			100

T 1, T 2 ... T 20 – теми занять.

Критерії модульного (семестрового) оцінювання знань студентів

Залік; іспит	Критерії оцінювання	
	Студент	
41 - 50	Виконує твори з засвоєнням всіх вокальних навичок (відповідно програмних вимог). Співає емоційно виразно, відчуває стиль, артистично, втілює художній задум. Демонструє високий рівень виконавської культури. Відсутні вокально-технічні недоліки. Інтонія чиста, ритмічний малюнок точний.	
31 - 40	Виконує твори з засвоєнням всіх вокальних навичок (відповідно програмних вимог), але фрагментарно може втратити кантілену, або зробити неточну атаку і т. п. Співає емоційно, втілює художній задум. Демонструє хороший рівень виконавської культури. Присутні незначні вокально-технічні недоліки. Інтонія чиста, ритмічний малюнок точний.	
21 - 30	Виконує твори з засвоєнням окремих вокальних навичок (відповідно програмних вимог). На частині твору може втратити кантілену, або зробити неточну атаку і т. п. Співає недостатньо емоційно. Рівень виконавської культури задовільний. Присутні вокально-технічні недоліки. Інтонія в основному чиста, присутні фрагментарні інтонаційні неточності, ритмічний малюнок точний.	
11 - 20	Виконує твори з поганим засвоєнням вокальних навичок (відповідно програмних вимог). Відсутня кантілена, наспівує, має виражений горловий призвук. Співає неемоційно. Рівень виконавської культури низький. Присутні значні вокально-технічні недоліки. Присутні	

	фрагментарні інтонаційні неточності, ритмічний малюнок точний.
1 - 10	Погано знає текст творів, плутає мелодію, ритмічний малюнок. Рівень засвоєння вокальних навичок низький (відповідно до програмних вимог). Присутні значні вокально-технічні недоліки. Відсутня кантілена, наспівує, має виражений горловий призвук. Співає невиразно, не розуміє ідеї та змісту твору. Вокальна культура відсутня.
0	Не може проспівати жодного твору цілком. Присутні значні вокальні недоліки. Не опанував вокальними навичками відповідно до вимог програми. Інтонує фальшиво, ритмічний малюнок не вірний.

Критерії семестрового (підсумкового) оцінювання знань студентів
Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Рівень навчальних досягнень (за національною шкалою)	Шкала ECTS та критерії оцінювання навчальних досягнень	
90 - 100	Відмінно	A	Виконує завдання аудиторної та самостійної роботи в повному обсязі та без помилок. Відвідує концерти, вистави, вміє зробити аналіз. Дає повну вичерпну відповідь на всі питання, вміє висловити свою думку, посилаючись на додаткову спеціальну літературу, грамотно та доречно оперує професійною термінологією. Виконує твори з засвоєнням всіх вокальних навичок (відповідно програмних вимог). Співає емоційно виразно, відчуває стиль, артистично, втілює художній задум. Демонструє високий рівень виконавської культури. Відсутні вокально-технічні недоліки. інтонація чиста, ритмічний малюнок точний. Систематично веде робочий зошит. Конспект в повному обсязі.
82 - 89		B	Виконує завдання аудиторної та самостійної роботи в повному обсязі. Достатньо повно володіє навчальним матеріалом тем, пов'язує його з співом, Опрацьовує обов'язкову літературу. Має хороший рівень засвоєння вокальних навичок. Вміє користуватись професійною термінологією. Виконує твори з засвоєнням всіх вокальних навичок (відповідно програмних вимог), але фрагментарно може втратити кантілену, або зробити неточну

	Добре		атаку і т. п. Співає емоційно, втілює художній задум. Демонструє хороший рівень виконавської культури. Присутні незначні вокально-технічні недоліки. Інтонація чиста, ритмічний малюнок точний. Конспект у повному обсязі.
74-81		С	Виконує завдання аудиторної та самостійної роботи в повному обсязі. Достатньо повно володіє навчальним матеріалом тем, намагається пов'язати його з співом. Опрацьовує обов'язкову літературу. Має хороший рівень засвоєння вокальних навичок. Виконує твори з засвоєнням всіх вокальних навичок (відповідно програмних вимог), але фрагментарно може втратити кантилену, або зробити неточну атаку і т. п. Співає недостатньо емоційно і невиразно. Має вокальну культуру. Присутні незначні вокально-технічні недоліки. Інтонація чиста, ритмічний малюнок точний.
64-73	Задовільно	Д	Виконує завдання аудиторної та самостійної роботи не в повному обсязі. В цілому володіє навчальним матеріалом тем, викладає його основний зміст, пов'язує з виконанням практичних завдань, але у відповідях робить помилки. Практичні завдання виконує на задовільному рівні. Задовільний рівень засвоєння вокальних навичок. Виконує твори з засвоєнням окремих вокальних навичок (відповідно програмних вимог). На частині твору може втратити кантилену, або зробити неточну атаку і т. п. Співає неемоційно і невиразно. Рівень виконавської культури задовільний. Присутні вокально-технічні недоліки. Інтонація в основному чиста, присутні фрагментарні інтонаційні неточності, ритмічний малюнок точний. В зошиті відсутня частина конспекту.
60-63		Е	Виконує завдання аудиторної та самостійної роботи фрагментарно, зі значною кількістю помилок. Поверхово ознайомлений з теоретичним матеріалом тем, але не може пов'язати його з виконанням практичних завдань. Слабкий рівень опанування вокальними навичками. Виконує твори з поганим засвоєнням вокальних навичок (відповідно програмних вимог). Відсутня кантилена, наспівує, має виражений горловий призвук. Співає неемоційно. Рівень виконавської культури низький. Присутні значні вокально-технічні недоліки. Присутні інтонаційні неточності, ритмічний

			малюнок точний. Конспектування фрагментарне.
35-59	Незадовільно	FX	Частково володіє навчальним матеріалом, але погано в ньому орієнтується. У відповідях на запитання не в змозі викласти зміст більшості теоретичних питань, допускає значну кількість суттєвих помилок. Не може пов'язати теоретичний матеріал з практичною роботою на уроці та при виконанні завдань самостійної роботи. Практичні завдання виконує фрагментарно з великою кількістю помилок. Погано знає текст творів, плутає мелодію, ритмічний малюнок. Рівень засвоєння вокальних навичок низький (відповідно до програмних вимог). Присутні значні вокально-технічні недоліки. Відсутня кантилена, наспівує, має виражений горловий призвук. Співає невиразно, не розуміє ідеї та змісту твору. Вокальна культура відсутня. Конспектування фрагментарне. Для одержання кредиту потрібне доопрацювання.
0-34		F	Не може проспівати жодного твору цілком. Присутні значні вокальні недоліки. Не опанував вокальними навичками відповідно до вимог програми. Інтонує фальшиво, ритмічний малюнок не вірний. Не володіє навчальним матеріалом, та не в змозі відповісти на теоретичні питання та не виконує практичні завдання. Відсутній робочий зошит з дисципліни, або в ньому відсутні записи. Необхідне повторне вивчення дисципліни.

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6. 1. Зміст навчальної дисципліни

Денна, заочна форма навчання

Модуль 1.

Змістовий модуль 1. Академічний спів. Сучасні професійні критерії академічного співу.

Тема 1. Призначення, мета, завдання, програмні вимоги, дисципліни «Спеціальний клас. Сольний спів (академічний)», критерії оцінювання виступів студентів. «Спеціальний клас. Сольний спів», її творча особливість, практична спрямованість та значення в професійній підготовці артиста-вокаліста. Програмні вимоги на кожен модуль (іспити, заліки), критерії оцінювання.

Прослуховування студента. Визначення рівня його вокальної підготовки, музичного досвіду та планування траєкторії індивідуального творчого розвитку.

Робота над виробленням співочої постави. Основна постава корпусу співака (положення тулубу, голови, ніг). Підбір вправ для розспівування та розвитку голосу. Форми контролю співу – вокальний слух та співацькі відчуття. Розвиток вокального слуху. Виховання свідомого підходу до виконання вокально-технічних завдань.

Ведення робочого зошиту.

Тема 2. Сучасні професійні вимоги до академічного співака.

Голос академічного співака, основні характеристики голосу – тембр, діапазон, сила, вібрато, рівність, летючість, рухливість).

Поняття про вокально-художній звук та виконавську культуру.

Вокально-художній звук – це повноцінне і вільне звучання співацького голосу, яке досягається шляхом розумного і вмілого застосування всіх вокально-технічних прийомів і максимального виявлення вокально-акустичних та психофізичних особливостей голосового апарату в процесі співу.

Вокально-виконавська культура – поєднання технічної та художньо-образної складових при виконанні вокальних творів, яке вміщує традиції і новачі в інтерпретації задуму композитора, форми і змісту, стилю і жанру твору, розкриває творчий потенціал особистості вокаліста на рівні естетичного розвитку (інтереси, смаки, ціннісні орієнтації, світосприйняття, естетично спрямованої діяльності).

Вимоги до професійного академічного голосу: єдиний механізм звукоутворення протягом всього діапазону, діапазон від двох октав, рівність голосних та ясність приголосних, дзвінкість, летючість, тембральна насиченість, рухливість, сила звучання.

Сучасні вимоги : тонке змикання, чистота співочого тону, спів «на стані вдиху», кантілена (вміння переводити звук на диханні), ясність дикції.

Підбір та вивчення творів програмного репертуару.

Тема 3. Недоліки співочого голосу.

Обговорення основних недоліків техніки співу та причини їх виникнення. Носовий призвук, сиплість голосу, наспівування, форсування, відсутність чистого співочого тону, «відкритий» звук, спів «на горлі», спів «на нижній щелепі», тремоляція. «качання» голосу, «прямий» голос, нерівність голосних, регістрова нерівність, «спів на голосових зв'язках».

Робота над усуненням недоліків співу, позбавленням невірних співочих навичок та установок. Робота над координацією органів голосового апарату в процесі співу.

Тема 4. Академічний спів і прикритий звук. Звукоутворення (звуковидобування).

Положення гортані при академічній манері співу. Методи досягнення природного прикритого звучання та стабільності в положенні гортані при співі. Концентрація уваги студента на співацьких відчуттях.

Робота над програмними творами, над ритмічністю і чистотою інтонування.

Початковий момент звучання голосу - атака звуку. Види атаки. М'яка, тверда та придихова атаки, їх використання, як засобів художньої виразності.

Засвоєння різних атак звуку. Подолання недоліків звукоутворення. Робота над оволодінням м'якої атаки звуку в роботі над творами програмного репертуару. Вивчення термінології.

Підготовка до контрольного заняття.

Змістовий модуль 2. Робота над виробленням вірних співацьких навичок.

Тема 5. Співацьке дихання та опора.

Різне тлумачення і розуміння поняття "співацького дихання". Значення дихання в процесі співу. Стереотипи. Науково – фізіологічний підхід до розуміння дихання і процесу співу. Координація в роботі дихання і голосових зв'язок.

Фази співацького дихання – вдих, затримка, спів (видих), відпочинок.

Недоліки співацького дихання та методи їх усунення. "Поверхове" дихання, "заперте" дихання, "перебір дихання".

Виховання вміння розподіляти дихання по фразах. Формування навички відчуття "опори" дихання. Робота над усуненням недоліків бездиханного співу (осиплість, непопадання в ноту – "під'їзди", детонування).

Виховання у студена навички контролю видиху.

Підбір творів програмного репертуару. Робота над опануванням вірних співацьких навичок.

Тема 6. Способи звуковедення. Кантілена.

Кантілена як основний вид звуковедення в співі. Відмінність кантілени від співу на legato. Засоби досягнення кантіленного співу.

Приєм співу staccato. Використання вправ на legato і staccato у вправах.

Тема 7. Резонування у співі.

Використання голосового ресурсу для повноцінного звучання та акустичного наповнення концертної (театральної) зали. Академічний спів – як засіб використання всіх людських співочих ресурсів і виявлення голосової природи людини.

Резонування як фізичне явище. Різні тлумачення в розумінні резонування голосу. Поняття вокальної «маски» та «високої позиції звучання». «Головний» звук.

Робота над формуванням вокального відчуття «високої позиції звучання». Вивчення термінології.

Підготовка до заліку.

Модуль 2.

Змістовий модуль 3. Єдність художніх і технічних завдань вокалістів.

Тема 8. Робота над вивченням вокальних творів. Елементи музичної побудови. Правила взяття дихання у співі.

Етапи роботи над вокальним твором. Відомості про авторів, час написання, ідея, зміст твору. Рух мелодії, прийоми мелодійного розвитку. Драматургія твору. Кульмінація. Визначення художніх завдань та засобів виразності.

Мелодія, фраза, мотив як елементи музичної побудови. особливості взяття дихання при виконанні вокальних творів. Цезура. На прикладі програмних творів розібрати елементи музичної побудови та проставити дихання. Фразування.

Тема 9. Музичні засоби втілення художнього образу.

Рух мелодії, темп, штрихи, динамічні нюанси, агогіка як основні засоби художньої виразності.

Обрання творів на модуль.

Тема 10. Літературний текст вокального твору.

Поєднання слова і музики у вокальному мистецтві. Літературна основа вокального твору та її донесення до слухача.

Дикція та артикуляція в співі. Формування голосних та приголосних в співі.

Правила орфоєпії як сукупності вимовних норм літературної мови.

Робота над дикцією. Вокальна дикція.

Тема 11. Вокально-технічні труднощі.

Вокально - технічні утруднення при виконанні вокальних творів (швидкий, або дуже повільний темп твору, рух мелодії зі стрибками на великі інтервали, довгі фрази, незручна теситура, дикційні труднощі, великий діапазон твору), динаміка, мелодико-гармонічна та ритмічна структура, спеціальні вимоги виконавчого характеру.

Підготовка до заліку.

Змістовий модуль 4. Мелізматика та імпровізація у вокальному мистецтві.

Тема 12. Найбільш поширені мелізми у вокальній музиці (форшлаг, мордент, группетто).

Використання мелізмів у вокальній музиці. Мелізми. або прикраси – сукупність мелодійних фігур (оборотів), які позначаються дрібними нотами або особливими умовними знаками . Використовуються переважно при виконанні старовинної та східної музики.

У вокальній музиці найбільш часто застосовуються короткий форшлаг, мордент, группетто.

Короткий форшлаг – мелізм, який складається з одного, або кількох дуже коротких звуків, які виконуються перед основним звуком. Він виконується за рахунок основного звуку, перед яким знаходиться. Позначення короткого форшлагу. Приклади застосування короткого форшлагу у вокальній музиці.

Мордент – мелізм, що складається з короткого допоміжного звуку, який розташований між основним звуком, що звучить два рази. Мордент виконується за рахунок основного звуку, над нотою якого стоїть знак морденту. Позначення морденту. Простий та перекреслений мордент. Приклади застосування морденту у вокальній музиці.

Группетто - мелізм, який складається з кількох коротких звуків: верхнього допоміжного, основного, нижнього допоміжного і знову основного. Приклади використання группетто у вокальній музиці.

Вивчення термінології.

Опанування студентом вміння співати вокальні прикраси.

Тема 13. Вокальна імпровізація.

Традиції вокальної імпровізації. Арія da capo. Каденції. Виявлення імпровізаційних здібностей студента та опанування навичкою імпровізування. Робота над каденціями. Традиційні каденції.

Підготовка до іспиту.

Модуль 3.

Змістовий модуль 5. Вокальна техніка та її елементи.

Тема 14. Елементи вокальної техніки (гами, арпеджіо, пасажі, трель, філірування звуку).

Відпрацювання окремих елементів вокальної техніки. Застосування гам, арпеджіо, пасажів, трелі, філірування звуку у вокальних творах. Вокальна техніка як засіб художньої виразності.

Точність атаки при виконанні технічних елементів. Рухливість голосу. Колоратура (прикрашати) – сукупність орнаментальних, віртуозних прийомів у вокальній музиці. Вивчення термінології.

Змістовий модуль 6. Художність виконання вокальної музики.

Тема 15. Інтерпретація вокального твору (трактовка) як прояв творчої індивідуальності артиста-вокаліста.

Творча індивідуальність музиканта-виконавця. Трактовка як індивідуальний внесок виконавця в прочитання музичного твору. Прослуховування вокального твору у виконанні різних вокалістів. Порівняння. Визначення особливостей виконання, образу, розкриття змісту. Робота над пошуком власної інтерпретації програмних творів.

Тема 16. Стиль вокального твору та стильові особливості виконання.

Стиль – поняття естетики в мистецтвознавстві, що фіксує системність виразних засобів. Це сукупність ознак, які характерні для мистецтва визначеного часу, напрямку, або притаманні індивідуальній манері митця.

Розуміння стилю вокального твору. Основні риси стилю *bel canto*.

Підготовка до заліку.

Модуль 4.

Змістовий модуль 7. Виховання особистісних якостей артиста-вокаліста.

Тема 17. Вокальна майстерність.

Оволодіння вокальною майстерністю, всім комплексом вокально-технічних і художніх завдань, достатніх для втілення художнього образу. Вільне володіння голосом на всьому діапазоні, динамікою, ритмічністю, чистою, виразною інтонацією, чіткою дикцією.

Відпрацювання вокальної майстерності. Обрання творів на модуль.

Тема 18. Формування творчої особистості співака.

Особливості професії артиста-вокаліста. Загальна культура, вміння працювати в колективі, воля, різнобічність інтересів, відсутність "зіркової хвороби", вимогливість до себе, дисциплінованість, вміння дотримуватись режиму праці і життя.

Змістовий модуль 8. Підготовка студента до самостійної професійної роботи.

Тема 19. Підготовка студента до самостійної роботи над розвитком голосу та вдосконаленням вокально-технічних навичок.

Формування навичок самостійної роботи над розвитком голосу. Засвоєння комплексу вправ для вдосконалення голосу та послідовності їх застосування в самостійній роботі.

Формування вміння самостійної роботи над вдосконаленням вокально-технічних навичок. Засвоєння комплексу вправ для вдосконалення вокально-технічних навичок.

Обрання творів на модуль. Робота над вдосконаленням вокально-технічних та виконавських навичок.

Тема 20. Підготовка студента до самостійної роботи над власним репертуаром. Репертуар артиста-вокаліста.

Важливість вдалого підбору репертуару для музиканта-виконавця. Принципи підбору репертуару і відповідності до голосової природи. Поповнення репертуару.

Підготовка програми до іспиту.

6. 2. Структура навчальної дисципліни

Денна форма навчання

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин		
	Всього годин	Аудиторні заняття	Самостійна робота студента
Модуль 1			
Змістовий модуль 1. Академічний спів. Сучасні професійні критерії академічного співу.			
Тема 1. Призначення, мета, завдання, програмні	8	4	4

вимоги, дисципліни "Спеціальний клас. Сольний спів (академічний)", критерії оцінювання виступів студентів.			
Тема 2. Сучасні професійні вимоги до академічного співака.	20	10	10
Тема 3. Недоліки співочого голосу.	18	10	8
Тема 4. Академічний спів і прикритий звук. Звукоутворення (звуковидобування).	18	10	8
Разом за змістовим модулем 1:	64	34	30
Змістовий модуль 2. Робота над виробленням вірних співацьких навичок.			
Тема 5. Співацьке дихання та опора.	18	10	8
Тема 6. Способи звуковедення. Кантілена.	18	10	8
Тема 7. Резонування в співі.	18	10	8
Разом за змістовим модулем 2:	54	30	24
Разом за модулем 1:	118	64	54
Модуль 2			
Змістовий модуль 3. Єдність художніх і технічних завдань вокалістів.			
Тема 8. Робота над вивченням вокальних творів. Елементи музичної побудови. Правила взяття дихання у співі.	18	12	6
Тема 9. Музичні засоби втілення художнього образу.	24	16	8
Тема 10. Літературний текст вокального твору.	20	12	8
Тема 11. Вокально-технічні труднощі.	28	20	8
Разом за змістовим модулем 3:	90	60	30
Змістовий модуль 4. Мелізмати́ка та імпровізація у вокальному мистецтві.			
Тема 12. Найбільш поширені мелізми у вокальній музиці (форшлаг, мордент, группетто).	20	12	8
Тема 13. Вокальна імпровізація.	20	12	8
Разом за змістовим модулем 4:	40	24	16
Разом за модулем 2:	130	84	46
Модуль 3			
Змістовий модуль 5. Вокальна техніка та її елементи.			
Тема 14. Елементи вокальної техніки (гами, арпеджіо, пасажі, трель, філірування звуку).	42	26	16
Разом за змістовим модулем 5:	42	26	16
Змістовий модуль 6. Художність виконання вокальної музики.			
Тема 15. Інтерпретація вокального твору (тракто́вка) як прояв творчої індивідуальності артиста-вокаліста.	18	10	8
Тема 16. Стил ь вокального твору та стил ьові особливості виконання.	20	12	8

Разом за змістовим модулем 6:	38	22	16
Разом за модулем 3:	80	48	32
Модуль 4			
Змістовий модуль 7. Виховання особистісних якостей артиста-вокаліста.			
Тема 17. Вокальна майстерність.	20	12	8
Тема 18. Формування творчої особистості співака.	16	10	6
Разом за змістовим модулем 7:	36	22	14
Змістовий модуль 8. Підготовка студента до самостійної професійної роботи.			
Тема 19. Підготовка студента до самостійної роботи над розвитком голосу та вдосконаленням вокально-технічних навичок.	28	16	12
Тема 20. Підготовка студента до самостійної роботи над власним репертуаром. Репертуар артиста-вокаліста.	28	16	12
Разом за змістовим модулем 8:	56	32	24
Разом за модулем 4:	92	54	38
Усього:	420	250	170

Заочна форма навчання

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин		
	Всього годин	Аудиторні заняття	Самостійна робота студента
Модуль 1			
Змістовий модуль 1. Академічний спів. Сучасні професійні критерії академічного співу.			
Тема 1. Призначення, мета, завдання, програмні вимоги, дисципліни "Спеціальний клас. Сольний спів (академічний)", критерії оцінювання виступів студентів.	8	2	6
Тема 2. Сучасні професійні вимоги до академічного співака.	20	4	16
Тема 3. Недоліки співочого голосу.	18	4	14
Тема 4. Академічний спів і прикритий звук. Звукоутворення (звуковидобування).	18	2	16
Разом за змістовим модулем 1:	64	12	52
Змістовий модуль 2. Робота над виробленням вірних співацьких навичок.			
Тема 5. Співацьке дихання та опора.	18	3	15
Тема 6. Способи звуковедення. Кантилена.	18	4	14
Тема 7. Резонування в співі.	18	3	15
Разом за змістовим модулем 2:	54	10	44
Разом за модулем 1:	118	22	96

Модуль 2			
Змістовий модуль 3. Єдність художніх і технічних завдань вокалістів.			
Тема 8. Робота над вивченням вокальних творів. Елементи музичної побудови. Правила взяття дихання у співі.	18	3	15
Тема 9. Музичні засоби втілення художнього образу.	24	4	20
Тема 10. Літературний текст вокального твору.	20	3	17
Тема 11. Вокально-технічні труднощі.	28	5	23
Разом за змістовим модулем 3:	90	15	75
Змістовий модуль 4. Мелізматика та імпровізація у вокальному мистецтві.			
Тема 12. Найбільш поширені мелізми у вокальній музиці (форшлаг, мордент, групетто).	20	3	17
Тема 13. Вокальна імпровізація.	20	4	16
Разом за змістовим модулем 4:	40	7	33
Разом за модулем 2:	130	22	108
Модуль 3			
Змістовий модуль 5. Вокальна техніка та її елементи.			
Тема 14. Елементи вокальної техніки (гами, арпеджіо, пасажі, трель, філірування звуку).	42	8	34
Разом за змістовим модулем 5:	42	8	34
Змістовий модуль 6. Художність виконання вокальної музики.			
Тема 15. Інтерпретація вокального твору (трактовка) як прояв творчої індивідуальності артиста-вокаліста.	18	4	14
Тема 16. Стиль вокального твору та стильові особливості виконання.	20	4	16
Разом за змістовим модулем 6:	38	8	30
Разом за модулем 3:	80	16	64
Модуль 4			
Змістовий модуль 7. Виховання особистісних якостей артиста-вокаліста.			
Тема 17. Вокальна майстерність.	20	3	17
Тема 18. Формування творчої особистості співака.	16	2	14
Разом за змістовим модулем 7:	36	5	31
Змістовий модуль 8. Підготовка студента до самостійної професійної роботи.			
Тема 19. Підготовка студента до самостійної роботи над розвитком голосу та вдосконаленням вокально-технічних навичок.	28	4	24
Тема 20. Підготовка студента до самостійної роботи над власним репертуаром. Репертуар артиста-вокаліста.	28	6	22
Разом за змістовим модулем 8:	56	10	46

Разом за модулем 4:	92	15	77
Усього:	420	75	345

6. 3. Самостійна робота (денна форма)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Тема 1. Призначення, мета, завдання, програмні вимоги, дисципліни "Спеціальний клас. Сольний спів (академічний)", критерії оцінювання виступів студентів.	4
2.	Тема 2. Сучасні професійні вимоги до академічного співака.	10
3.	Тема 3. Недоліки співочого голосу.	8
4.	Тема 4. Академічний спів і прикритий звук. Звукоутворення (звуковидобування).	8
5.	Тема 5. Співацьке дихання та опора.	8
6.	Тема 6. Способи звуковедення. Кантілена.	8
7.	Тема 7. Резонування в співі.	8
8.	Тема 8. Робота над вивченням вокальних творів. Елементи музичної побудови. Правила взяття дихання у співі.	6
9.	Тема 9. Музичні засоби втілення художнього образу.	8
10.	Тема 10. Літературний текст вокального твору.	8
11.	Тема 11. Вокально-технічні труднощі.	8
12.	Тема 12. Найбільш поширені мелізми у вокальній музиці (форшлаг, мордент, группетто).	8
13.	Тема 13. Вокальна імпровізація.	8
14.	Тема 14. Елементи вокальної техніки (гами, арпеджіо, пасажі, трель, філірування звуку).	16
15.	Тема 15. Інтерпретація вокального твору (трактовка) як прояв творчої індивідуальності артиста-вокаліста.	8
16.	Тема 16. Стил вокального твору та стильові особливості виконання.	8
17.	Тема 17. Вокальна майстерність.	8
18.	Тема 18. Формування творчої особистості співака.	6
19.	Тема 19. Підготовка студента до самостійної роботи над розвитком голосу та вдосконаленням вокально-технічних навичок.	12
20.	Тема 20. Підготовка студента до самостійної роботи над власним репертуаром. Репертуар артиста-вокаліста.	12
	Усього:	170

Самостійна робота (заочна форма)

№	Назва теми	Кількість
---	------------	-----------

з/п		годин
1.	Тема 1. Призначення, мета, завдання, програмні вимоги, дисципліни "Спеціальний клас. Сольний спів (академічний)", критерії оцінювання виступів студентів.	6
2.	Тема 2. Сучасні професійні вимоги до академічного співака.	16
3.	Тема 3. Недоліки співочого голосу.	14
4.	Тема 4. Академічний спів і прикритий звук. Звукоутворення (звуковидобування).	16
5.	Тема 5. Співацьке дихання та опора.	15
6.	Тема 6. Способи звуковедення. Кантілена.	14
7.	Тема 7. Резонування в співі.	15
8.	Тема 8. Робота над вивченням вокальних творів. Елементи музичної побудови. Правила взяття дихання у співі.	15
9.	Тема 9. Музичні засоби втілення художнього образу.	20
10.	Тема 10. Літературний текст вокального твору.	17
11.	Тема 11. Вокально-технічні труднощі.	23
12.	Тема 12. Найбільш поширені мелізми у вокальній музиці (форшлаг, мордент, группетто).	17
13.	Тема 13. Вокальна імпровізація.	16
14.	Тема 14. Елементи вокальної техніки (гами, арпеджіо, пасажі, трель, філірування звуку).	34
15.	Тема 15. Інтерпретація вокального твору (трактовка) як прояв творчої індивідуальності артиста-вокаліста.	14
16.	Тема 16. Стил ь вокального твору та стил ьові особливості виконання.	16
17.	Тема 17. Вокальна майстерність.	17
18.	Тема 18. Формування творчої особистості співака.	14
19.	Тема 19. Підготовка студента до самостійної роботи над розвитком голосу та вдосконаленням вокально-технічних навичок.	24
20.	Тема 20. Підготовка студента до самостійної роботи над власним репертуаром. Репертуар артиста-вокаліста.	22
	Усього:	345

6. 4. Методи навчання

Для успішного вирішення завдань дисципліни «Спеціальний клас. Сольний спів» використовуються як загальні дидактичні, так і спеціальні вокальні методи навчання:

- пояснювально-ілюстративний;
- показ;
- бесіда;
- активізації сенсорно-слухових зв'язків;

- концентричний;
- репродуктивний;
- запам'ятовування звукового еталону;
- евристичний;
- творчий;
- практичний;
- емпіричний;
- внутрішнього інтонування;
- аналіз;
- демонстрація і обговорення аудіо – та відео – матеріалів.

7. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

Вивчення навчальної дисципліни передбачає використання LMS Moodle - інтегрованої комп'ютерної системи закладу вищої освіти, фортепіано, звуко - та відео - записуючої та відтворюючої апаратури.

8. Методичні рекомендації

8. 1. Методичні рекомендації до організації самостійної роботи.

Самостійна робота студента є важливою складовою навчального процесу. Вона здійснюється за підтримки та під контролем викладача, який спрямовує її в залежності від тематичних завдань та індивідуальних особливостей творчого розвитку кожного студента.

Студент поступово опановує вмінням самостійно працювати над вокальними творами і покращенням співацьких навичок. Тому серед завдань самостійної роботи – вдосконалення вокально-технічних навичок, робота над програмними творами, повторення теоретичного матеріалу і вокальної, музичної термінології, слухання видатних майстрів академічного співу, відвідування вистав і концертів, робота з літературою.

Під час виконання самостійних завдань закріплюються та збагачуються теоретичні знання, відпрацьовуються та вдосконалюються вокально-технічні навички. Студент поступово готується до здійснення самостійної професійної діяльності. Для кращого опанування вокальними навичками необхідно, щоб самостійна робота проводилась систематично і постійно.

Питання для самопідготовки.

1. Атака звуку. Охарактеризувати та вміти показати три види атаки звуку.
2. Співацьке дихання та опора.
3. Недоліки співацького дихання.
4. Поясніть зміст поняття «кантилена».
5. Найбільш поширені способи звуковедення у вокальній практиці.

6. Роль вокальних вправ і вокалізів в розвитку голосу.
7. Роль резонаторів в академічному співі. Дати визначення поняттю «висока співацька позиція».
7. Назвати етапи роботи над вокальними творами.
8. Правила взяття дихання у співі вокальних творів.
9. Головні елементи музичної побудови у вокальній музиці.
10. Артикуляція, дикція, орфоепія в співі.
11. Вокально-технічні труднощі.
12. Назвати музичні засоби створення художнього образу вокального твору.
13. Сценічне виконання вокального твору.
14. Підготовка співаків до публічного виступу.
15. Інтонія. Форми контролю співу вокалістом.
16. Основні характеристики професійного академічного голосу.
17. Діапазон голосу. Назвати прізвища співаків з великим діапазоном.
18. Недоліки співацького голосу.
19. Сучасні вимоги до професійного академічного голосу.
20. Проблеми чистого інтонування мелодії та їх усунення.
21. Недоліки у співацькому диханні та їх подолання.
22. Вправи для усунення недоліків дикції та артикуляції в співі.
23. Назвати етапи роботи над вокальними творами.
24. Назвати музичні засоби створення художнього образу вокального твору.
25. Назвати основні елементи вокальної техніки.
26. Мелізми у вокальному мистецтві.
27. Форшлаг. Проспівати форшлаг.
28. Группетто. Проспівати группетто.
29. Надати визначення поняттю «трактовка» вокального твору.
30. Роль вокальних вправ і вокалізів у розвитку голосу.
31. Пояснити поняття «вокальна майстерність».

32. Як самостійно працювати над розвитком голосу, або підтримувати голос у формі.
33. Як працювати самостійно над вокальними творами.
34. Як підготуватись до виступу на сцені.
35. Професійні та особистісні якості співака.
36. Художній смак та вокально-виконавська культура вокалістів.

8. 2. Методичні рекомендації до організації модульного контролю.

Модульний контроль передбачає перевірку опанування студентом вокально-технічними навичками (відповідно завданням тем програми), та виконавською майстерністю. Під час модульного контролю студент виконує програмні твори, над якими працював протягом модулю. Кількість вивчених творів протягом модуля 6-8 і залежить від здібностей та працездатності студента. Виконавську програму складають вокальні твори різних жанрів. Рівень виконавської програми поступово ускладнюється.

Обов'язковим є виконання перед комісією таких творів:

Модуль 1.

Залік.

1. Старовинна арія.
2. Народна пісня.
3. Романс.
4. Твір сучасного композитора.

Модуль 2.

Іспит

1. Оперна арія зарубіжного композитора.
2. Оперна арія українського композитора.
3. Народна пісня.
4. Романс.

Модуль 3.

Залік.

1. Оперна арія зарубіжного композитора.
2. Народна пісня.
3. Романс.
4. Камерний твір західноєвропейського композитора.

Модуль 4.

Іспит (допускний). Виконання творів програми Державного іспиту.

1. Розгорнута оперна арія зарубіжного композитора.
2. Оперна арія українського композитора.
3. Народна пісня.
4. Романс
5. Камерний твір західноєвропейського композитора.
6. Твір сучасного композитора.

Рекомендована література

Основна

1. Андгуладзе Н. Номо Cantor. Очерки вокального искусства / Нодар Андгуладзе. – М. : АГРАФ, 2003. – 240 с.
2. Антонюк В. Вокальна педагогіка (сольний спів) / В. Антонюк. – К. : Либідь, 2007. – 198 с.
3. Антонюк В. Г. Постановка голосу : навчальний посібник для вищих музичних навчальних закладів / В. Г. Антонюк. – К.: Українська ідея, 2000. – 68 с.
4. Вербов А. Техника постановки голоса / А. М. Вербов. – 2-е изд., М.: Государственное музыкальное издательство, 1961. – 51 с.
5. Гарсия М. Полный трактат об искусстве пения / М. Гарсия ; пер. с франц. под. ред. В. А. Багадурова. – М.: Музгиз, 1957. – 258 с.
6. Голубев П. Поради молодим педагогам-вокалістам / П. В. Голубев. – К. : «Музична Україна», 1983. – 62 с.
7. Дмитриев Л. Б. Голосовой аппарат певца: наглядное пособие. –М. : Музыка, 2004.
7. Дмитриев Л. Б. Основы вокальной методики: учебное пособие для музыкальных вузов / Л. Б. Дмитриев. – 2-е изд., – М. : Музыка, 2008. – 367 с.
8. Євтушенко Д. Питання вокальної педагогіки. Історія, теорія, практика / Д. Євтушенко, М. Михайлов – Сидоров. – К.: Державне видавництво «Мистецтво», 1963. – 338 с.
9. Ламперти Ф. Искусство пения (L'arte del canto) по классическим преданиям. Технические правила и советы ученикам и артистам / Франческо Ламперти. 2-е изд. испр. – СПб. : Издательство «Лань», «ПЛАНЕТА МУЗЫКИ», 2009. — 192 с.
10. Леонтович М. Практичний курс навчання співу у середніх школах України / М. Д. Леонтович. – К. : Музична Україна, 1989. – 133 с.
11. Менабени А. Г. Методика обучения сольному пению /А. Г. Менабени. – М. : «Просвещение», 1987. – 95 с.
12. Назаренко И. К. Искусство пения / И. К. Назаренко. – М. : Музгиз, 1968. – 621 с.
13. Теплов Б. М. Психология музыкальных способностей / Б. М. Теплов. – М.–Л. : Акад. пед. наук РСФСР, 1947. – 335 с.
14. Юссон Р. Певческий голос / Рауль Юссон. – М. : «Музыка», 1974. – 262 с.

Допоміжна

1. Барсова Л. Г. Сольное пение. Термины и понятия / Л. Г. Барсова. – СПб. : ГАТИ, 2009. – 128 с.
2. Вайнкоп Ю. Краткий биографический словарь композиторов / Ю. Вайнкоп, И. Гусин. – Л. : «Музыка», 1979. – 200 с.
3. Егоров А. Гигиена голоса и его физиологические основы /А. М. Егоров. М.: Музгиз, 1962. – 171 с.

4. Колодуб І. С. Теоретичні основи вокального мистецтва / І. С. Колодуб. – Харків : Видавництво «Промінь», 1998. – 119 с.
5. Кочнева И. Вокальный словарь / И. Кочнева, А. Яковлева. – Л. : Музыка, 1988. – 70 с.
6. Риггс С. Как стать звездой. Аудиошкола для вокалиста / Сет Риггс. – М. : «Guitar College», 2000. – 104 с.
7. Способин И. Элементарная теория музыки / И. В. Способин. – М.: Музыка, 1968. – 202 с.
8. Юшманов В. И. Вокальная техника и её парадоксы / В. И. Юшманов. – 3-е изд., --Спб. : Изд-во ДЕАН, 2007. – 128 с.
9. Лушин Б. М. На уроках маэстро Барра // Вопросы вокальной педагогики. Вип. 6. – Л. : Музыка, 1982, с. 123 – 140.

Інформаційні ресурси

1. <http://musicteachers.at.ua>
2. aleo7.ru/music/notes/song/chorus/vocal.htm
3. lib-notes.org/heusmusic.ru/load/vocalnaja_muzyka/noty_dlja_tenora/169
4. scores.at/ua/load/vokalnaja/tenor/arii_romansy_i_pesni_iz_repertuara_s_ja_Lemesheva/42-1-0-676
5. notes.tarakanov.net/vocsolo.htm
6. vigovskly.primkray.ru/node/35

**Результати перегляду
робочої програми навчальної дисципліни**

Робоча програма перезатверджена на 20 20 / 20 21 н.р. без змін; зі змінами
(Додаток _____).
(потрібне підкреслити)

протокол № 1 від « 28 » серпня 20 20 р. Завідувач кафедри _____
(підпис)(Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20 ____ / 20 ____ н.р. без змін; зі змінами
(Додаток _____).
(потрібне підкреслити)

протокол № ____ від « ____ » _____ 20 ____ р. Завідувач кафедри _____
(підпис)(Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20 ____ / 20 ____ н.р. без змін; зі змінами
(Додаток _____).
(потрібне підкреслити)

протокол № ____ від « ____ » _____ 20 ____ р. Завідувач кафедри _____
(підпис)(Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20 ____ / 20 ____ н.р. без змін; зі змінами
(Додаток _____).
(потрібне підкреслити)

протокол № ____ від « ____ » _____ 20 ____ р. Завідувач кафедри _____
(підпис)(Прізвище ініціали)